

DOI: 10.62829/VNHN.362.93.97

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA QUÂN SỰ CHO ĐỘI NGŨ SĨ QUAN TRẺ Ở CÁC HỌC VIỆN, TRƯỜNG SĨ QUAN TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM HIỆN NAY

 Thiếu tá, CN Đào Duy Hiệp
Học viên Cao học, Hệ 5, Học viện Chính trị

● **TÓM TẮT:** *Môi trường văn hóa quân sự là một bộ phận cấu thành môi trường sống của bộ đội, có vai trò quan trọng trực tiếp tác động đến đời sống và quá trình hình thành, phát triển nhân cách người quân nhân cách mạng. Ở các học viện, nhà trường quân đội, đội ngũ sĩ quan trẻ là lực lượng đông đảo, quan trọng, là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục và đào tạo, là chủ thể chủ đạo trong xây dựng môi trường văn hóa sư phạm. Nâng cao chất lượng xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay là một trong những nhiệm vụ quan trọng, cấp thiết, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, nghiên cứu khoa học, rèn luyện chính quy, chấp hành kỷ luật, xây dựng các học viện, trường sĩ quan vững mạnh toàn diện “Mẫu mực, tiêu biểu”.*

● **Từ khoá:** *Sĩ quan trẻ, xây dựng môi trường văn hoá, các học viện, trường sĩ quan.*

● **ABSTRACT:** *The military cultural environment is a component of the living environment of the army, playing an important role directly affecting the life and the process of formation and development of the personality of revolutionary soldiers. In military academies and schools, the young officer team is a large and important force, a decisive factor in the quality of education and training, and a key subject in building a pedagogical cultural environment. Improving the quality of building a military cultural environment for young officers in military academies and schools is currently one of the important and urgent tasks, contributing to improving the quality of education and training, scientific research, regular training, discipline enforcement, building comprehensively strong “Exemplary, typical” academies and schools.*

● **Keywords:** *Young officers, building a cultural environment, academies, schools.*

Ngày nhận bài: 02/4/2025 Ngày bình duyệt: 14/4/2025 Ngày duyệt đăng: 16/4/2025

ĐẶT VẤN ĐỀ

Đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội là lực lượng đông đảo, có vai trò rất quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ chính trị và xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện “Mẫu mực, tiêu biểu”. Xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội trực tiếp góp phần bồi dưỡng, phát triển, hoàn thiện nhân cách của người quân nhân cách mạng; gìn giữ, phát triển, lan tỏa các giá trị văn hóa, truyền thống tốt đẹp của dân tộc, của Đảng, của Quân đội và phẩm chất cao quý “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới; phòng ngừa, ngăn chặn sự tác động tiêu cực, tệ nạn xã hội và sự xâm nhập của các sản phẩm văn hóa xấu độc...

NỘI DUNG

Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, sức mạnh nội sinh hun đúc nên phẩm chất, cốt cách con người Việt Nam. Xây dựng môi trường văn hóa là một trong những nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của sự nghiệp xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Đảng ta khẳng định: “Xây dựng môi trường văn hóa một cách toàn diện ở gia đình, nhà trường, cộng đồng dân cư, trong các cơ quan Đảng, Nhà nước, đoàn thể, doanh nghiệp để văn hóa thực sự là động lực, đột phá phát triển kinh tế, xã hội, hội nhập quốc tế” (1). Môi trường văn hóa quân sự là toàn bộ các giá trị vật chất và tinh thần hợp thành một chỉnh thể trong không gian và thời gian xác định, tác động đến quá trình hình thành, phát triển và hoàn thiện những phẩm chất văn hóa của quân nhân; có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc xây dựng, phát triển phẩm chất của sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan trong quân đội.

Những năm qua, chất lượng xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan trong quân đội cơ bản được tiến hành thường xuyên, có nền nếp với nội dung, hình thức phong phú, linh hoạt, đạt hiệu

quả cao. Qua đó, góp phần giáo dục, bồi dưỡng, phát triển, hoàn thiện nhân cách của người quân nhân cách mạng, xây đắp nên tình đồng chí, đồng đội cao cả; tạo động lực động viên, thúc đẩy sĩ quan trẻ rèn luyện, phấn đấu vươn lên, khắc phục mọi khó khăn, không ngừng *nâng cao chất* giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học, *xây dựng* tổ chức đảng trong sạch, vững mạnh, tiêu biểu; *đơn vị vững mạnh toàn diện*, “Mẫu mực, tiêu biểu”, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao. *Đồng thời, là bức tường thành vững chắc vô hiệu hóa sự tấn công của những yếu tố phản văn hóa, bảo vệ “trận địa” tư tưởng văn hóa của Đảng trong môi trường quân sự.* Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, chất lượng xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội còn tồn tại một số hạn chế, đó là: Nhận thức, trách nhiệm của một bộ phận chủ thể còn giản đơn; nội dung, biện pháp xây dựng còn mang tính *hình thức, cứng nhắc*, thụ động, chưa đi vào chiều sâu; hiệu quả của hệ thống thiết chế và các hình thức hoạt động văn hóa quân sự còn khiêm tốn... dẫn đến còn có hiện tượng sĩ quan trẻ thích hưởng thụ, ngại khó, ngại khổ, không chịu học tập, tu dưỡng, rèn luyện, so bì, tính toán thiệt hơn giữa nghề nghiệp là sĩ quan với các ngành nghề khác ngoài xã hội, thậm chí còn vi phạm pháp luật của Nhà nước, kỷ luật quân đội phải xử lý.

Để nâng cao chất lượng xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan trong quân đội hiện nay, cần tiến hành đồng bộ các giải pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong xây dựng môi trường văn hóa quân sự

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Tư tưởng đúng thì hành động mới khỏi sai lạc và mới làm trọn nhiệm vụ cách mạng được”. Muốn có tư tưởng đúng, thì phải có nhận thức phải đúng (2). Vì vậy, việc nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể

trong xây dựng môi trường văn hóa quân sự là vấn đề quan trọng hàng đầu. Trong đó, tiếp tục tuyên truyền, giáo dục, quán triệt sâu sắc các nghị quyết, chỉ thị, hướng dẫn của Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị về văn hóa và xây dựng môi trường văn hóa. Trong đó, tập trung tuyên truyền, quán triệt, giáo dục làm rõ quan điểm Đại hội XIII của Đảng về “Xây dựng và thực hiện các chuẩn mực văn hóa trong lãnh đạo, quản lý. Chú trọng xây dựng môi trường văn hóa công sở lành mạnh, dân chủ, đoàn kết, nhân văn; đẩy lùi bệnh quan liêu, bè phái, mất đoàn kết, chủ nghĩa cơ hội và thực dụng” (3) và “Xây dựng cấp ủy, tổ chức đảng và đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội và Công an tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước và nhân dân, kiên định với mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng, bảo đảm chất lượng tổng hợp và sức mạnh chiến đấu cao, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong mọi tình huống” (4); Quyết định số 3087/QĐ-BQP, ngày 18/8/2022 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng phê duyệt Kế hoạch số 1349/KH-CT, ngày 15/8/2022 của Tổng cục Chính trị về thực hiện Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030 trong Quân đội nhân dân Việt Nam với chủ trương phát triển văn hóa Quân đội để xây dựng phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”; đồng thời, xây dựng phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” là nội dung cốt lõi, tiêu chí, đặc trưng của văn hóa Quân đội. Qua đó, nâng cao nhận thức của các chủ thể về vị trí, vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng của văn hóa và văn hóa quân sự trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trên cơ sở đó, các chủ thể đề cao trách nhiệm trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan. Hình thức, biện pháp tuyên truyền, giáo dục, quán triệt, phải đa dạng, phong phú, phù hợp với điều kiện của đơn vị cơ sở và từng đối tượng, như: đưa nội dung giáo dục về văn hóa quân sự vào chương trình giáo dục chính trị hằng năm; tổ chức diễn đàn, tọa đàm về giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”; xây dựng các chuyên trang, chuyên mục

trên các phương tiện truyền thông; tuyên truyền, quảng bá các tác phẩm điện ảnh về đề tài lực lượng vũ trang, chiến tranh cách mạng đến các tổ chức, lực lượng. Đi đôi với việc tuyên truyền, giáo dục, quán triệt, cần tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá thực trạng, nhất là những hạn chế, bất cập để kịp thời chấn chỉnh và bổ xung nội dung biện pháp cho phù hợp; kiên quyết đấu tranh với các quan điểm, khuynh hướng văn hóa lệch lạc, phản động, xem nhẹ vị trí, vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng của môi trường văn hóa quân sự.

Hai là, giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa quân sự trong tình hình mới

Giá trị văn hóa quân sự rất phong phú, tồn tại dưới nhiều dạng khác nhau, cả ở dạng vật thể và phi vật thể, trong đó, cốt lõi là hình ảnh, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”. Để giá trị văn hóa này không ngừng lan tỏa, phát huy, vấn đề quan trọng trong giai đoạn hiện nay là tiếp tục tuyên truyền, quán triệt, giáo dục và tổ chức thực hiện hiệu quả Chỉ thị số 855-CT/QUTW, ngày 12/8/2019 của Thường vụ Quân ủy Trung ương về đẩy mạnh thực hiện Cuộc vận động phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới; Nghị quyết số 847-NQ/QUTW, ngày 28/12/2021 của Quân ủy Trung ương về phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới, gắn với việc đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, Quy định 144-QĐ/TW ngày 09/5/2024 của Bộ Chính trị về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới... Cùng với đó, phát huy vai trò tự giác tích cực học tập, tu dưỡng, rèn luyện của sĩ quan trẻ, trước hết là cán bộ chủ chốt, chủ trì các cấp ở các học viện, trường sĩ quan thật sự là tấm gương sáng trong nêu gương, noi gương, làm gương đề cá nhân, các tổ chức, lực lượng, nhất là đội ngũ sĩ quan trẻ học tập, làm theo việc giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa quân sự. Vì, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương

sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” (5). Tổ chức, thực hiện chặt chẽ việc quy hoạch xây dựng doanh trại gắn với quy hoạch hệ thống thiết chế văn hóa như phòng Hồ Chí Minh, phòng đọc, phòng truyền thống, các câu lạc bộ, cảnh quan, công trình văn hóa ở đơn vị cơ sở, bảo đảm thống nhất, thiết thực; tạo môi trường và điều kiện sống, làm việc tốt cho sĩ quan trẻ. Mở rộng giao lưu văn hóa với quân đội các nước, tạo điều kiện để sĩ quan trẻ phát huy những giá trị truyền thống, bản sắc văn hóa của dân tộc, tiếp thu những giá trị, tinh hoa văn hóa tiên tiến, tốt đẹp, lành mạnh của nhân loại. Phát huy vai trò của sĩ quan trẻ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới, chức năng, nhiệm vụ và những giá trị văn hóa tốt đẹp của Quân đội.

Ba là, xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp, lành mạnh cho sĩ quan trẻ

Văn hóa nói chung, văn hóa quân sự nói riêng được biểu hiện khá phong phú trong môi trường quân sự, nhưng tiêu biểu và rõ nét hơn cả là các mối quan hệ giữa: lãnh đạo, chỉ huy với phục tùng sự lãnh đạo, chỉ huy; cấp trên với cấp dưới; đảng viên với quần chúng; cán bộ với học viên và giữa quân nhân với nhau... Để xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp, lành mạnh cho sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan, cần thiết phải xây dựng bầu không khí dân chủ, cởi mở, sự đoàn kết, thống nhất, tôn trọng, tin tưởng lẫn nhau; xây dựng, bổ sung, hoàn thiện hệ thống các quy chế, quy định trong thực hiện Quy chế Dân chủ ở đơn vị cơ sở; phát huy vai trò của sĩ quan trẻ trong tham gia xây dựng tổ chức đảng, Hội đồng quân nhân, Đoàn Thanh niên, Công đoàn, Phụ nữ. Trong chỉ đạo thực tiễn, xác định đúng tính chất mối quan hệ của sĩ quan trẻ, có biện pháp tác động đúng đắn, phù hợp để xây dựng các mối quan hệ trong sáng, lành mạnh, tốt đẹp cho sĩ quan trẻ. Tích cực hóa, các quan hệ văn hóa quân sự của sĩ quan trẻ bằng nhiều biện pháp cụ thể, như: tọa đàm, đối thoại dân chủ; giao lưu văn hóa,

văn nghệ, hoạt động kết nghĩa giữa bộ đội với nhân dân địa phương; bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống, cách mạng, văn hóa dân tộc. Đưa sĩ quan trẻ vào tham gia các hoạt động: “Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ nguồn”, tích cực tham gia phong trào thi đua “Cả nước chung sức xây dựng nông thôn mới”, “Cả nước chung tay vì người nghèo”... Trong công tác quản lý, chỉ huy cần khắc phục các biểu hiện quan liêu, mệnh lệnh, cửa quyền, phân biệt cấp trên với cấp dưới, cán bộ với học viên của đội ngũ sĩ quan trẻ.

Bốn là, nâng cao hiệu quả hệ thống thiết chế và các hình thức hoạt động văn hóa quân sự

Thiết chế văn hóa là yếu tố đặc biệt quan trọng, được coi là trung tâm, cốt lõi của môi trường văn hóa. Để sĩ quan trẻ ở đơn vị cơ sở có môi trường văn hóa quân sự tốt đẹp, phong phú, lành mạnh, vấn đề cần cốt nhất là phải duy trì và nâng cao hệ thống thiết chế văn hóa vững chắc, đa dạng, năng động. Điều đó đặt ra, các chủ thể cần quán triệt và tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả Kết luận số 76-KL/TW, ngày 04/6/2020 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước; Quyết định số 1909/QĐ-TTg ngày 12/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030. Đồng thời, nắm vững và thực hiện hiệu quả nội dung Chỉ thị số 355-CT/QUTW ngày 20/4/2017 của Thường vụ Quân ủy Trung ương “Về việc tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo công tác văn hóa, văn học, nghệ thuật trong Quân đội giai đoạn hiện nay”; Kết luận số 1172-KL/QUTW ngày 16/6/2022 của Thường vụ Quân ủy Trung ương về tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo công tác văn hóa, văn học, nghệ thuật trong Quân đội thời kỳ mới; Kế hoạch số 1349/KH-CT ngày 15/8/2022 của Tổng cục Chính trị về thực hiện Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030 trong Quân đội

nhân dân Việt Nam... Trên cơ sở đó, xây dựng, hoàn thiện hệ thống thiết chế văn hóa quân sự theo Quyết định số 3672/QĐ-BQP ngày 24/12/2020 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng về Quy hoạch hệ thống thiết chế văn hóa trong Quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến năm 2030. Việc quy hoạch hệ thống thiết chế văn hóa ở các học viện, trường sĩ quan, phải bảo đảm chính quy, tinh gọn, thống nhất, cơ cấu hợp lý; quản lý, tổ chức hoạt động hiệu quả. Chủ động sáng tạo ra các hình thức hoạt động mới theo phương châm: ngắn gọn, nhỏ lẻ, linh hoạt, kịp thời, phù hợp với điều kiện, khả năng, đặc điểm, tính chất, yêu cầu, nhiệm vụ của cơ quan, khoa giáo viên, đơn vị quản lý học viên ở các học viện, trường sĩ quan, nhất là đặc điểm, tâm lý, thị hiếu của sĩ quan trẻ nhằm đáp ứng nhu cầu đời sống văn hóa, tinh thần ngày càng cao hiện nay. Ngoài ra, cần chỉnh đốn những hoạt động văn hóa phô trương, hình thức, không còn phù hợp, gây tốn kém, lãng phí về nguồn lực; khắc phục bệnh chạy

theo thành tích. Bên cạnh đó, xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực văn hóa chất lượng cao, thực hiện chế độ, chính sách đặc thù đối với lực lượng đảm nhiệm công tác văn hóa, văn nghệ tại các học viện, trường sĩ quan, góp phần phục vụ có hiệu quả công tác xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan trong Quân đội hiện nay.

KẾT LUẬN:

Xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay là vấn đề đặc biệt quan trọng, cấp thiết, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ giáo dục, đào tạo và sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, xây dựng Quân đội trong thời kỳ mới. Nâng cao chất lượng xây dựng môi trường văn hóa quân sự cho đội ngũ sĩ quan trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay là quá trình thường xuyên, lâu dài, vì vậy cần phải tiến hành đồng bộ, sáng tạo, hiệu quả các giải pháp trên./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

(1), (3), (4). Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*, Hà Nội, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, 2021, tr. 262, 144, 158.

(2). Hồ Chí Minh, *toàn tập*, tập 6, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.360.

(5). Hồ Chí Minh *toàn tập*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.284.